

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af
Citation: POUL SCHJÆRFF , 1926-29, s. 436. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529612061424.pdf>
(tilgået 20. juni 2021)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

✂ Neppe vare Adalbert og Leontine komne over Grændserne, før de hørte, at Forræderen Krukowiecki havde faaet sin fortiente Løn, thi Russerne, der ikke vare tilfredse med hans halve Forræderi, og ærgrede sig over, at han ikke havde overgivet Byen uden Sværds slag, fandt snart et Paaskud, hvorunder de sendte ham til Siberien.

✂ Overalt bleve de polske Flygtninge modtagne med Beundring og Kiærlighed af Folkene, med Kulde og hemmelig Frygt af de Mægtige. I Følge de sidstes Mistro kunde de ikke dvæle noget Sted i Tydskland, Adalbert flygtede derfor med sin unge Hustru til Besançon i Frankerig, hvor han besluttede at fæste Bolig i nogen Tid.

✂ Den første af deres Venner, der her opsøgte dem, var Czernim, og den tro Fidelio fulgte ham. Czernims Træk vare blevne gamle i kort Tid, og hans Haar var bleven graat af Sorg. Da han første Gang saae Adalbert igien, tog han ham i sine Arme og omfavnede ham, med en Strøm af Taarer, saa hans Hierte var færdig at briste derved. Derpaa fortalte han, hvorledes det var gaaet den Afdeling af Hæren, ved hvilken han befandt sig, og hvorledes den tilsidst havde nedlagt sine Vaaben paa preussisk Grund. »Jeg forglemmer aldrig det Øieblik,« sagde han, »da vi maatte forlade vore Heste, disse troe Dyr, der havde baaret os paa de lange Marscher, baade ved Dag og ved Nat, og deelt Møie og Savn og den sidste Bid Brød med os. Nei, Adalbert, denne Tilstand begriber Ingen, der ikke selv har oplevet den. Gamle, graahærdede Mænd, der havde seet al Krigens Elendighed og trodset enhver Fare, fældte 437 den Gang Taarer, ligesom Børn, de omfavnede til Afsked de dyriske Halse, medens Hestene vendte deres Hoveder henimod dem, og selv i de uudviklede Siæle var der maaskee en Anelse om, hvad vi havde tabt; ja vi have grædt, som Qvinder, efter at have feget, som Mænd, og Mange ilede igien over Grændsen, og kastede sig i Græsset, for endnu engang at hvile paa den Jord, som de saa tidt havde vædet med deres Blod, og som Barbarerne nu ville fængsle med Slavelænker, langt tungere, end dem, den hidtil har baaret.«

✂ Ulykken havde ikke virket fordeelagtigt paa Czernim, thi denne stolte Natur var derved bleven meget vildere og ubændigere, end den forhen havde været.

✂ En Aften, da de tre Venner sadde sammen og talte om forgangne Tider, hørte de pludselig en polsk Folkesang udenfor deres Vinduer. Leontine foer skiælvende sammen ved disse Toner. »Det er den blinde Sanger,« raabte hun, og Czernim og Adalbert ilede ud, for at see, om det var sandt. Hun havde virkelig Ret, det var den gamle Folkesanger, der, ledet af en lille smuk Dreng, havde funden Veien hertil.

✂ »Hvor er din Datter?« spurgte Leontine, da hun saae ham. - »Hun er død,« svarede han. - »Og din Harpe?« - »Den blev sønderslagen af en russisk Soldat, han har ogsaa knust to af mine Fingre, saa jeg aldrig kan røre Harpen meer.«

✂ Leontine græd høit ved disse Ord, men Czernim trykkede heftig den Gamles Haand. »O, du levende Billede paa mit Folk!« udbrød han, »thi sønderreven og lemlæstet, med sønderslagen Harpe, bærer du endnu de gamle Sange og de gamle Minder i Hiertet.«

✂ »Vi have siddet længe i Fængsel,« sagde den blinde 438 Sanger, »der døde min Datter; tilsidst lod man mig gaae, men jeg maatte forlade Landet, den Dreng, der ledsager mig, er en Søn af Jøden Salomon, han elsker min Konst og har med Faderens Tilladelse fulgt mig.«

✂ »Du og din Ledsager skulle nu blive hos os, saalænge vi leve,« sagde Leontine. - »Men Harpen er dog knust, og Livets Drøm er forbi, og om der kommer andre Drømme derefter, hvem veed det?« anmærkede Czernim.

✂ Kort efter modtog Adalbert og Leontine endnu et andet Besøg, som de ikke ventede; thi en Gang da de spadserede i Omegnen af Byen, stod Pater Vincent for dem. - »Hvorledes kommer du her, min Fader?« raabte Adalbert, »saalangt fra dit Kloster?« - »Jeg er fordreven derfra,« svarede Pater Vincent, »i hele Tydskland fandt jeg intet blivende Sted, derfor vandrer jeg nu til Rom, for at anmode Paven om Beskyttelse; da jeg imidlertid hørte, at I vare her, saa vandrede jeg en lang Omvei, for endnu engang at tale med Eder.«

✂ »Vi samles her, ligesom Skyggerne i Dødens Rige,« sagde Czernim, »for at sukke over en forsvunden Herlighed.«

✂ Paa denne Tid modtog Adalbert et Brev fra sin Fader, hvori denne meldte ham, at Keiseren, af besynderlig Naade, og i Betragtning af hans Families Troskab, vilde glemme Adalberts Brøde og tillade ham at vende tilbage til Polen igien. Kun maatte han da tilsværge Keiseren Lydighed, og ikke blot bryde al Forbindelse med sine oprørske Venner, men desuden, saavidt han formaade, hielpe til Opdagelsen af deres Rænker og forræderske Planer, desuden vilde han i Begyndelsen vorde sat under Politiets særdeles Opsyn, og det vilde afhænge af hans egen Opførsel, hvorledes hans Skiebne blev i Fremtiden.

»Skulde du derimod, i din Forblindelse, forkaste dette Tilbud,« skrev Starosten videre, »da har du for bestandig fiernet dig, saavel fra din Keisers Naade, som fra din Faders Hierte, og jeg skal da i Fremtiden stræbe at glemme, at jeg har havt nogen Søn.

Uagtet det var høist upolitisk og urigtigt af dig,« lagde Faderen til, »uden min Tilladelse at indgaae en ægteskabelig Forbindelse, saa skal dog heller ikke dette skille os ad, og jeg har derfor ogsaa udvirket Tilgivelse for din Hustru, der kan vende tilbage paa samme Vilkaar, som du.«

I en Efterskrift meldte Starosten endvidere, at den ædle Keiser, i Betragtning af hans udviste Troskab, havde, af særdeles Naade, optaget ham i den grevelige Stand, samt skienket ham en rig Erstatning for alle de Tab, han under Oprøret havde lidt.

Dette Brev var dateret Petersborg, og indsluttede en betydelig Vexel.

Adalbert og Leontine vare begge enige om, at de aldrig kunde aflægge den forlangte Eed, ligesaa lidt vilde de begaae noget Forræderi mod deres Venner, hvilket Adalbert i meget ærbødige Udtryk meldte sin Fader. Paa samme Tid sendte han den i sin Faders Brev indsluttede Vexel tilbage, da han ei kunde opfylde de Betingelser, under hvilke den var bleven ham tilstillet.

Nogen Tid efter modtog han et nyt Brev fra Starosten, hvori der laae betydelige Anviisninger paa et bekjendt parisisk Handelshuus. »Hermed lader jeg Dem vide,« skrev Starosten, »at jeg strax efter Modtagelsen af Deres sidste Brev, med Keiserens allernaadigste Tilladelse, har antaget Frøken Emilie von Selkowicz i Datters Sted, saa at hun nu, da Deres Broder, Casimir, ved Døden er afgangen, bliver den eneste Arving til hele min Formue, hvortil De ved Deres seneste Opførsel aldeles har forspildt 440 Deres Ret. Da jeg imidlertid ikke ønsker, at et Menneske, der bærer mit Navn, skal vandre som en Betler igiennem Landene, saa sender jeg Dem hermed Deres Mødrene arv.«

Denne Arv sendte Adalbert ikke tilbage, men satte den tilligemed Leontines Capital i den parisiske Bank. Saaledes besad han nu en Formue, hvoraf han ikke blot kunde leve anstændig, men hvoraf han ogsaa kunde understøtte sine trængende Landsmænd.

»Hvad synes dig om Leontine?« sagde Czernim en Dag, da han var alene med Pater Vincent. - »Jeg frygter for, at denne Blomst ikke kan trives udenfor Polens Skove,« svarede Pater Vincent. - »Troer du da, det kunde hielpe, om hun kom hiem?« - »Maaskee.« - »Nei, Munk! det var et Glimt af Frihedens Morgensol, der farvede hendes Kinder, og nu, da den er formørket, maa hun døe, hvor hun saa befinder sig, og deri gjør hun vel.« - »Den ulykkelige Adalbert!« sukkede Pater Vincent. - »Han er ikke ulykkeligere, end vi Andre,« gienmælede Czernim.

Det var kiendeligt, at Leontine hver Dag blev blegere, hun spiste næsten Intet, hendes Hierte slog heftigt ved den mindste Bevægelse, og hendes hele Nervesystem syntes at lide. Lægen erklærede, ligesom Pater Vincent, hendes Sygdom for Hiemvee, og virkelig førte Drømmene hende hver Nat hiem, hun vandrede da atter i de store Skove, ved de dybe Søer og ved Flodbredderne, og saa de trækkende Vildgæs og den eensomme Kongeørn, der fløi over Sletten. Undertiden stod hun ogsaa i det forfaldne Slot, og udstrakte Fingrene mod det selsomme Uhr, hvorved det igjen begyndte at gaae, ligesom i gamle Dage. Til andre Tider saa hun Krakau med sine tooghalvfjerdsindstyve Kirker, og hørte Klokkerne 441 klinge, ja engang befandt hun sig endog under Jorden i Hvælvingen hos de Døde, og det syntes hende, som hun laae i en Liigkiste med en Guldkrone paa sit Hoved.

Da hun fortalte Adalbert alt dette, sukkede han og betragtede hende med stor Bedrøvelse. »Suk ikke saa dybt!« sagde hun, i det hun rakte ham Haanden, »thi du er ogsaa med i disse Drømme, med dig vandrer jeg næsten bestandig i det gamle Slot og giennem Skoven, der møde vi mange Venner, som vi kiende, skjøndt vi aldrig have seet dem før, ogsaa Alexandras og Bonaventuras Ansigter skimte vi tidt imellem Grenene, og den hvide Daa løber foran, og viser os Vei til Steder, hvor vi hvile i Skyggen, og hvor en skjønnere Sol skinner over os, og jeg maa da tidt tænke paa det Land, hvorom der tales i Munkens Eventyr.«

Om Dagen vandrede hun tidt udenfor Byen, og betragtede opmærksom den fremmede Natur, og glædede sig, hver Gang hun opdagede en Plante, som hun havde seet i sit eget Land.

Men naar Tusmørket kom, da maatte den gamle Sanger lære hende adskillige Folkeviser, som hun endnu ikke kiendte, de gientogede dem da samlede, og Leontine ledsagede dem paa Harpen. Hver Aften stod derfor en Mængde Tilhørere udenfor hendes Bolig, og disse Sange, der dog vare digtede i et fremmed Sprog, smeltede mange Menneskers Hierter, saa de ei kunde høre dem uden Taarer.

Da Munken havde tilbragt nogen Tid hos sine Venner, reiste han bort, men lovede igjen at besøge dem paa Tilbageveien.

Aftenen før han reiste, maatte han endnu fortælle Leontine sin Historie.

☒ Da han havde endt, blev Leontine meget takkefuld, endelig sagde hun: »Det gaaer dig med din 442 Elskede, ligesom os med vor, paa Jorden have vi nu tabt hende, men forklaret straaler hun os i Møde fra en høiere Verden.«

☒ »Dette er Historiens Hemmelighed,« sagde Munken, »og den, der ret begriber den, han er moden for et høiere Liv.«

☒ »Ere I fornøiede dermed, saa er det godt for Eder,« sagde Czernim, »kun begriber jeg ikke, hvad I da have kæmpet for her paa Jorden.«

☒ »Alt, hvad der lever i Menneskets Aand, stræber ogsaa efter et Legeme her paa Jorden,« svarede Pater Vincent, »og det skal og bør stræbe derefter.«

☒ »Da jeg reiste giennem Tydskland, hørte jeg engang en gammel Sang,« blev Czernim ved, »jeg erindrer kun to Linier deraf, som jeg her vil fremsige:

☒ »Es blies der Jäger ins goldene Horn,
Und Alles, was er blies, das war verlorn.«

☒ Hvem, der ret forstaaer at anvende de to Linier, han kiender Verdens Hemmelighed, og er en viis Mand, men han vil dog neppe have nogen Glæde af sin Viisdom.«

☒ Ogsaa Czernim forlod nu Adalbert, og reiste til Paris, hvor de fleste af hans fordrevne Landsmænd den Gang vare samlede. De Breve, han skrev fra denne Hovedstad, indeholdt imidlertid kun liden Trøst, thi det aabenbarede sig kun altfor meget, at den gamle Tvedragt ikke var udslettet, og at man selv i Landflygtighed og Ulykke ikke kunde glemme de gamle Stridigheder.